
HAROLD E. PALMER

Doç.Dr.Recep SONGÜN
D.E.Ü.Buca Eğitim Fakültesi
İngiliz Dili Eğitimi Bölümü
Öğretim Üyesi

Dilbilimsel kuram ile öğretim uygulaması arasındaki boşluk, en etkili biçimde Harold E.Palmer tarafından kapatıldı (1977-1949). Sweet ve Jespersen, eğilimleri ne olursa olsun, özde, dilbilimci idiler ve öyle kaldılar, ama Palmer, temelde, bir öğretmendi. Palmer'ın devingen ve üretici durumu, 1949 yılında 72 yaşında iken ölümünden kısa bir süre sonra Daniel Jones tarafından yayınlanan güzel bir anı yazısında özetlendi (cf.Jones, 1950). Aşağıdaki bilgi verici not, hemen hemen bütünüyle Jones'un yazısına dayalıdır.

Harold E.Palmer, önce babası tarafından özel olarak eğitildi. Sonra, mümkün olan tüm ödülleri aldığı Kent'deki Hythe okulunda eğitimini sürdürdü. 12-20 yaşları arasında, zamanının çoğunu sanat galerisinde yağlı boya resimler yaparak geçirdiği, Fransızca konuşmayı öğrendiği Boulogne'a bir süre için gönderildi. Burada Fransızca'yı tam anlamıyla konuşan biri oldu. İngiltere'ye dönüşünde, babasının sahibi olduğu yerel bir gazetenin elemanları arasına katıldı, çeşitli konular üzerine yazılar yazdı. Matbaa yazısının gelişimi ve sanatında bir uzman oldu. Bu pratik-akıllılık, özellikle dil öğretimi alanında ona tüm yaşamı boyunca yön verdi.

1902'de yurt dışına çıkmak istedi. Belçika'da bulunan Viviers'da Berlitz Dil Okulu'nun bir bölümüne girdi. Kısa süre içinde, oradaki dil öğretimi yönteminin zayıf yönlerini gördü. Böylece, kendi yönetimine işlerlik kazandırarak, çok geçmeden, yalnızca İngilizce ve Fransızca öğretilen kendi dil okulunu kurdu.

Palmer'ın çok değişik ve yeni şeyler bulucu bir görüş zenginliği vardı. Konuyla yakından ilgilenmeye başladığı ilk günlerde, başka birçok şeye ek olarak,

öğrencilerin dil öğrenmelerine yardımcı "kart-index" sistemini buldu. Öğretici bilgiler ve uygulamaları kartın bir yüzüne yazılıyor; çözümler ise öbür yüzünde veriliyordu. Birinci yüzde sesbilim'den büyük ölçüde yararlandı, birkaç yıl süreyle, ünlüleri birbirinden ayıran Fransız sisteminden ödünç alınan aksanları kullandığı, kendisinin bulduğu, başka yazıya çevirme (transcription) yolundan yararlandı; örneğin, İngilizce *ai*-diftonğunu karşılayan *e* simgesini kullandı. 1907 yılında, duymuş olduğu Sesbilim Derneği'ne o yılın temmuz ayında üye oldu. Yeni ses sisteminin üstünlüğüne inandı ve kısa süre sonra, ilerde yoğun biçimde üzerinde durup, kullandığı sesbilim abece'si lehinde kendi yazı sisteminden (transcription) vazgeçti.

Viviers 1914 yılında işgal edilince, altı hafta boyunca gizlendi ve sonra eşi ve küçük kız kardeşiyle birlikte Hollandaya kaçmayı başardı. İngiltere'ye gidip, Folkstone'daki göçmenlere İngilizce öğreten bir okul açtı. Birkaç ay sonra, Londra'ya taşınmaya karar verdi. ve orada orta dereceli bir okulda Fransızca öğretmeni olarak görev aldı. Eylül 1915'te, Londra'da University College'da dil öğretimi yöntemleri konusunda akşam konferansları vermek üzere çağırıldı. Bu konferanslar, özellikle okul öğretmenleri olmak üzere, büyük bir dinleyici kitlesi çekti ve birçok başarılı kursun öncüleri niteliğini kazandılar. 1916'da, University College'ta sesbilim kürsüsüne öğretim üyesi olarak atandı ve bu görevini 1921 yılına dek sürdürdü. Bu süre içinde birçok kitabın taslağını hazırladı.

1921 yılında, Japonya, Eğitim Bakanlığı'ndan, o ülkede İngilizce çalışmalarını ve öğretimini geliştirmesi için bir çağrı aldı. Tokyo'ya gitmek üzere 1922 yılının ilk günlerinde yola çıktı. Konferanslar, toplantılar ve kitap yazma işleriyle görevini tam bir başarıyla yerine getirdi. Varışından kısa bir süre sonra, yalnızca Bakanlık görevlileri ile değil, aynı zamanda o ülkedeki tüm Japon, İngiliz ve Amerikalı İngilizce öğretmenleriyle daha yakından işbirliği gereğini duydu. Bu işbirliğini başarabilmek için, kendi önerisi üzerine, 1923 yılında Tokyo'da "İngilizce Öğretimi Araştırma Enstitüsü" kuruldu. Burada kalınacak yer ve Eğitim Bölümü'nde az sayıda görevli sağlandı. Palmar, bu kuruluşun yöneticiliğine ve yılda on kez çıkarılan dergiyi çıkarma görevine getirildi. Pratik İngilizce öğretimindeki sorunları tartışmak üzere, belirli sürelerle toplantılar düzenledi. Bu toplantılar çok verimli oldu ve Japonya'nın her yöresinden gelen öğretmenlerce izlendi.

Palmer Japonya'da iken, Japon dilinin "Romen" heceleme sorununa karşı bir ilgi duydu. 1930 yılında, sorunların açıklığa kavuşturulmasına büyük ölçüde katkıda bulunan, takdirde değer kitabını yazdı.

1935 yılında, Tokya Imperial Üniversitesi Palmer'a "Grammar of Spoken English" ve "English Intonation" kitaplarındaki bilimsel çalışmalarıyla, "Bungaku Hakushi" (Edebiyat Doktoru) ünvanını vererek, onu onurlandırdı.

1936 yılında Japonya'dan ayrılıp, İngiltere'ye gitti ve özellikle İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenenler için birçok kitap yazdı. Sağlığının iyi olmaması ve ailevi üzüntülerine karşın (uçak pilotu olan oğlu 1942'de bir savaşta ölmüştü), 1944'te Güney Amerika'ya bir dizi konferans vermek üzere gitti.

Palmer yüzün üzerinde kitap, makale ve başyazı yazdı. Bunların çoğu, dil'in yapısı ve öğretim yöntemlerini geliştirmeye ilgilidir; diğerleri ise, derslikte kullanılmak içindir. Burada bu yapıların tümünü verme olanağı yok ancak, Palmer'ın iki konuya ilgi duyduğunu söylemeden geçemiyoruz: sözcük dağarcığı ve konuşmadaki ses ayarı (intonation). 1915'te D.Jones onu anımsıyarak, aynı alanda başkaları tarafından yapılmakta olan herhangi bir çalışmadan tamamen ayrı olarak çok iyi hazırlanmış ve yazılmış bir sözcük listesinin verildiği, sözcük sınırlamasıyla ilgili çok ilginç bir konuşma yaptı.

Ses ayarlaması konusu (intonation), Palmer'ın dikkatini ilk kez 1917 yılında çekti. Bu konu daha önceleri H.Klinghardt ve H.O.Coleman tarafından ele alınmış olduğu için, Palmer bu alanda bir öncü olmamıştır. Ama bu konuyla ilgili "English Intonation With Systematic Exercises" (Cambridge, 1922) adlı kitabı, bu alanda çok ünlü bir otorite olan Jones'a göre, sesbilimin çok zekice buluşu olan ton-yapıcılar (ton-makers) sistemini göstermişti. Dört yıl sonra, bu yoldaki bilgi verişini ve vurgu ile ilgili verileri "New Classification Of English Tones" kitabında toplamayı sürdürdü (Tokyo, 1933).

Palmer'ın meslek dışında başka uğraşları da vardı. Yapay dillerle ilgileniyordu. Bu nedenle, Hem Esperanto, hem de Ido'yu öğrendi; ona göre ikincisi daha üstündü. Amatör bir jeolog idi ve çok güzel bir fosil koleksiyonu yapmıştı. Londra'da University College'daki jeoloji bölümüne armağan ettiği Isle Of Wight Jeolojik

modelini yaptı. 12'li sayılar dizgesinin savunucusuydu ve İngiliz desimal dizgede 11 ve 12 ile oluşturulan sayılar için mem ve koo adlarını buldu.

Palmer, 19.yüzyılın sonlarında "doğrudan yöntem"i (direct method) karakterize eden yön ve sistem noksanlığının açık bir biçimde üstesinden geldi. Başarılı sınıf-testi yollarını gösterirken, nihayet pratik yöntembilimin ussal biçimde dilbilimsel ve ruhbilimsel kurama bağlı olduğu, onlardan kaynaklandığı ortaya çıktı.

Aşağıdaki bibliyografik liste, Palmer'ın özellikle çalışılmaya değer birçok yayınından bazılarını kapsamaktadır;

Colloquial English (1916)

The Scientific Study and Teaching of Languages (1917)

A First Course of English Phonetics (1917)

The Principle of Language-Study (1921)

The Oral Method of Teaching Languages (1921)

English Intonation With Systematic Exercises (1912)

A Grammar of Spoken English on a Strictly Phonetic Basis (1924)

A Dictionary of English Phonunciation with American Variants.

(J.Victor Martin ve F.G.Blandford ile birlikte) In Phonetic Transcription (1926)

Everyday Sentences in Spoken English (1927)

The Principles of Romanization with Special Reference to Japanese (1931)

A New Classification of English Tones (1933)

The Principles of English Phonetic Notation (1934)

A Grammar of English Words (1938)

The Teaching of Oral English (1940)

The Five Speech-Learning Habits (1948)

H.E.P. and Palmer, Dorothee, English Through Actions (1959)

Bu özel yayınlar dizisine kısa bir bakış bile, Palmer'ın bir yabancı dil olarak İngilizce öğretimine ve dolaysız olarak dil öğretim yöntemleri alanına ne denli büyük katkıda bulunduğunu gözler önüne sermektedir.

Genel Yöntemsel Yenilik

Palmer'ın yabancı-dil öğretimi yöntemine getirdiği yenilik, kendi yöntemini oluşturduğu ilkelerin üç temel dizgesine getirdiği kolaylıkla en iyi biçimde anlaşılabilir-dilbilim, ruhbilim ve çocuk ruhbilimi. Ona göre, üçü de aynı ölçüde önemliydi.

Palmer'ın isteği, kendisinin bu işe başladığı günlerde en önde gelen, ya da kısmen bilimsel eğilimlerin aksine, dil öğretimini doğru ve tam bir bilim durumuna getirmektir. Bir dil-çalışma ilmi, yalnızca dilbilim (ses, yazım ve sözcüksel gerçeklerin irdelenmesi), çocuk ruhbilimi (öğretimde yön vermenin değeri), ruhbilim (bellek kuralları-yasaları) denen üç ayrı bilimden kaynaklanan ilkelere bütünüleyici, uygun bir sistem getirmekle olasıydı.

Bu tür bir ilmin yöntemcileri, öğretmenleri ve öğrencileri daha uzun bir süre ve daha çok çabadan kurtaracağı ve açıkça vurgulanan genel ilkeleri sağlayacağı için, onlara daha yararlı olacağı açıktır.

"The Scientific Study and Teaching of Languages" adlı yapıt, yöntem bakımından anlaşılır ve kuramsal bir yaklaşımdır. Amacı: haklı göstermek, geliştirmek ve bilimsel bir yöntemin temel ilkelerini belirli bir çizgide toplamaktır. Yukarıda sözü edilen üç disiplin ile önerilen verileri özetleme çalışmasıyla, biz öncelikle bu kitabın içeriğini inceleyeceğiz.

(1) Bilimsel bir yöntemin temeli olarak dilbilim, yazın (edebiyat) değil de, dil ilmi, bir dil öğretim yönteminin ilk temeli olmalıdır. Palmer şöyle yazmaktadır: "Yabancı dilleri öğrenme, bir yazınsal temele değil de, felsefik (dilbilimsel) bir temele yönelik olmalıdır; çünkü, biz yabancı yazını öğrenmeden önce dilin kendisiyle bir ilişki içine girmeliyiz, tıpkı kendi dilimizin yazınsal biçimini öğrenmeye başladığımızda daha önceden dilin kendisiyle ilişki kurduğumuz gibi..." (SSTL:3). Dilbilimi, dil öğretimine yalnızca yararlı verileri değil, onu seçme araçlarını da önermelidir.

Palmer, dilbilimi ile, "doğal bir olgu serisi" olarak dilin analitik betimlemesi demek istemektedir. Dilbiliminden elde edilen veriler, genel olarak aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Sözcük çalışmaları (Lexicology Studies):

monologlar (tek, ayrı sözcükler)

poliloglar (sözcük-öbekleri)

miologlar (işlevsel kümeler: son ekler, çekimler)

alogismler (durum, vurgu, ahenk)

(Palmer, sözcüklerden, kendi kendilerine yeterli olgular olarak sözedilmesinden sakınılmalı konusunda ısrar eder.)

Sözcük biçimleri çalışmaları (Morphology studies):

Phonetics (sesbilim)

Phonology (kendi başlarına anlamı olmayan sesler)

Orthography (harfler)

Etymology (sözcüklerin kökeni ve gelişimi)

Anlamsal çalışmalar (Semantic studies):

Semanticons (sözcüklerin doğru anlamları)

Anlamsal öbekler (eř anlamlıların öbekleri)

Tanımlamalar (daha kısa bir bütünüñ ussal eř anlamı)

Çeviriler (yerli parçaların yabancı eř anlamları)

Bütünleştirici çalışmalar (Ergonics Studies):

Ergonlar (yazımsal işlev öbekleri)

Yazılı anlatım yönü altında:

Tümceler (ayrılabilenler-decomposables)

Insecables (ayrılmıyanlar-undecomposables)

Özel işlev yönü altında:

Sayı ve kişi sınırlamaları olanlar

Sayı ve kişi sınırlamaları olmayanlar

Yardımcı eylemler

Pekiştiriciler

Eklenenler ve eklemeler vb.

Bu sınırlandırma, öğretmenin, dil gerçekleri konusunda düzenli bir görüşe sahip olmasına yardım etmeli; onun, bir dili öğretmenin türlü aşamalarında sunulacak dilbilimsel araç-gerecin öncelikle dağıtımını; sonra da, derecelemesini sağlamalıdır. Ancak, dilbilimsel incelemelerle ortaya konmuş ayrı bölümler, böyle bir öğretime aktarılamaz. Öğretim, öğrenciye, yaşayan dil ile ve o nedenle de, işlevi olan bütünler ve yapılarla ilişki kurdurmalıdır. Bunun anlamı, sözcük ve yazım'ın gerçek dil çalışmasında birbirinden ayrılamıyacağıdır. "İki konu birbirine bağlıdır ve birbirleriyle içindedir... birbirlerinden, yalnızca, birbirlerine yaptıklarıyla ayrılabilirler. Sözcüklerin kendileri ve yardımcı görüngüleri, keyfi kullanım dışında, ayrılamazlar." (SST:32-3). Daha önce Jespersen tarafından ileri sürülen bu görüş, Palmer'da uygulamalı dilbilimin temel ilkesini oluşturur.

(2) Öğretim yöntemlerinin ikinci temeli olarak dil öğrenim gelişiminin ruhbilimsel yönden incelenişi. Palmer, günümüz ruhbiliminden görüş ve kurallar ödünç alarak, bir dil öğrenme gelişiminin ilk incelemesini yapma atılımında bulundu. Temelde, dil becerilerini öğrenmeyi "bilinçsiz bir kavrayış" olarak görüyordu. (PLS:6). Palmer, "Bizler, ana dil olsun, yabancı dil olsun, herhangi bir dilin konuşulan biçimini kavrayıp konuşabilmek için kendi çalışma gücümüzü harekete geçirmeksizin, doğal olarak herbimize güç veren belirli yapma yetileriyle donatılmış durumdayızdır" der. (PLS:11). Bu pratik güçler, çoğu zaman gözardı edilir ve farkına varılmaksızın gizli tutulur. Ancak, olumlu yönde işlenebilir de... Bu nedenle, çocuğun ana dilini öğrenme durumu dikkate alındığında; pratik öğrenim, dil ile sıkı ilişkiye, yoğun dinlenmeye ve yinelemeye bağlıdır.

Bir başka yönden, yazma ve okumayı, dilin daha güç ya da daha yapay biçimlerini öğrenme; yanlış öğrenimi düzeltme; dilin kuramsal bilgisini kazanma; bunların tümü daha bilinçli beceriler, Palmer'ın "bizim çalışma kapasitemiz" dediği olgunun kullanımını gerektirir. (PLS:ch.3). Bütün bunlar, özenli çabalar; onları birleştirebilme; ayrı ayrı özellikleri inceleme; "konuşma faaliyetleri" ve gözden yararlanma gibi bilinçli çabaları gerekli kılar.

Sonuç olarak, dil çalışması, ya yalnızca pratik bir gelişme, gelişigüzel bir ilerleyiş, ya da aydın kişilerin yalnızca kuramsal çalışması olamaz. "Dil çalışması öylesine çok yönlü, karmaşık bir iş ve birçok değişik yönden ele alınması gereken bir çalışma türüdür ki, istediğimiz ustalığı elde etmeye uğraştığımızda, neyimiz var neyimiz yok tümünü ortaya koyup, onlardan yararlanmamız gerekir; ne aynı anda kullandığımız güçlerimizi ihmal etmeli, ne de bize aydın olma özelliğini veren güçlerimizi küçümsemeliyiz; her ikisinin de bize hizmeti ve ikisinin de birbirini belirli bir düzeyde dengeleyecek vede tamamlayacak oldukları iyi hazırlanmış bir çalışma izlencesinde yerleri vardır. İki yönden herhangi birindeki fazlalık, öğrenciyi o yöne yöneltebilir ve konuşma ruhbiliminde önce gelen daha önemli sorunlardan biri, bunlardan birinin hangi koşullarda ve hangi durumlarda kullanılması gerektiğini saptamaktır. "PLS:22). Bu, Palmer'ın "The Principles of Language Study" adlı kitabının son bölümünde "çok yönlü yaklaşım" dediği şeydir. (Chapter 15).

(3) Çocuk ruhbilimi yönünden yaklaşımlar, yöntembilimin üçüncü önemli kesimidir. (SSTL:Part III) Eğitimbilim yöntemi, kaynak olarak, ulaşılabilecek hedefleri, kimi önemli soyut etmenleri ve ilk adımın önemini dikkate alır.

Dil-çalışması hedefleri, öğretim biçiminin seçimini zorunlu olarak belirleyecektir. "Tam ve ideal dil yönteminin dört-yönlü hedefi vardır ve bu hedef, öğrenciyi en kısa sürede ve de en az çaba ile istenilen düzeye ulaştırmak; böylece, yabancı dilin olduğu kaynakların iyice sindirilmesini sağlamaktır. Bu amaç sonunda öğrenciyi, duyduğunu ve okuduğunu anlayabilir; hem sözlü, hem de yazılı biçimde kendini doğru olarak ifade edilebilir." (SSTL:47; cf.also p.71)

İkinci olarak, "belirli öğrenci en iyi izlenceyi saptamak amacıyla, biz, dört somut etmeni göz önünde tutmak zorundayız: (a)öğrencinin kendisi; (b)daha önceki dil çalışması (birikimi); (c)önceden kazanmış oldukları; (d)güdülenmesi. " (SSTL:48). Öğrencinin kapasitesinin ve özellikle dilbilimsel davranışının önemi gözden uzak tutulamaz. (SSTL:48-50). Ama, gerekeenden az gösterilen ilgi, bireysel olarak öğrencinin sonu, ya da amacıdır." En iyi yöntem, istenilen son'a götürecek en iyi araçları benimseyen yöntemdir." (PLS:23;cf.also Ch.4).

Üçüncü olarak, kimi somut etkenler dil çalışmasında özel dikkati, özellikle aşağıdakileri gerektirecektir: a-çalışılacak dil; b-çalışmanın yönü; c-çalışmanın çapı;

d-çalışmanın düzeyi; e-çalışmanın biçimi. (SSTL:58). Öncelikle, çalışılacak dil, özü ve yapısı ile kendine özgü sorunlar yaratabilir. Öğrencinin ana dili ile yabancı dil arasındaki benzemezlikler ve benzerlikler, güçlük çıkarabilir; benzerlikler daha yanıltıcı olabilirler. Yapısal benzerliğin olmayışı, daha sağlam bir çalışma düzenine yol açar. Palmer inanmaktadır ki, bir öğrenci, tamamen yabancı yapıya sahip bir dili öğrenirken daha fazla öğrenecek ve daha az disiplinli ölçüler isteyecektir. (SSTL:59). Palmer, "biçim" (orientation) sözcüğüyle, dilin (yazılı ya da konuşulan) ve özellikle etken edilgen kullanımındaki değişik durumu demek istemektedir.

Son olarak, ilk adımın çok çok önemli olduğu özellikle vurgulanmalıdır, çünkü; "bu adım, basit biçimde olsa bile, öğrenciye, öğrendiği dili kullandırabilen ilk aşamadır ve ikincisi, sürekli artacak olan gelişmesine onu hazırlıyor olmasıdır. "Palmer, çok doğru olarak, ilk dilin işlevinin yalnızca dili öğretmek değil, ama daha önemlisi, öğrenciye nasıl öğreneceğini öğretmek olduğunu gözlemlemiştir."

Sonuç, ruhbilim ile ortaya konan sonuçlarla benzerlik göstermektedir: İyi bir yöntem, öğretim durumunu karakterize eden somut ve soyut koşulların tümüne uyarlanabilir olmalıdır.

Genel İlkeler

Palmer, iki yönetsel yaklaşımında, yabancı dil öğretmenine, etkili bir öğretim düzenlemesinde önderlik edecek "genel ilkeler"i belirlemede çok dikkatli olmuştur. Bu temel ilkelerin düzenli bir biçimde sunulduğu, "Dil Çalışmasının İlkeleri" adlı yapının özellikle 6'dan 12'inci bölüme kadar olan kısmında bulunmaktadır.

(1) İlk hazırlık. Dil çalışması için, uygun biçim ve uygulamalar yoluyla, öğrencinin doğal ya da kendiliğinden oluşan kapasitesini canlandırmak ve geliştirmek, başlangıç aşamasında önemlidir. Kuramlara uygun olarak başlamanın belirli olumsuzlukları vardır. Bu bakımdan, etkili uygulama (practice), öğrencinin başka öğrencilerin başarılı uygulamalarını ısrarla yansıtmaya çalışmasında güdüleyici bir etmen olacaktır. Bu nedenle öğretmenin ilk işi, öğrenciyi yeni alışkanlıklar edinmede eğitmek ve eski alışkanlıklarını kullanmanın yararsız olacağını bildiğimiz durumlarda, onun o alışkanlıklarından kaçınmasını sağlamak olacaktır. (PLS:43). İkincisi, kendimizi olduğu kadar (öğrencilerimizi de) bilinçli, bilinçsiz öğrenme

konusunda eğitmek gereklidir; dikkatimizin dil-materyalinin kendisi üzerinde yoğunlaşması için, kapasitemizi engellemeyi bilinçli olarak düşünmeye başlamalıyız. Söylemek istediğimiz şeyi söyleme biçiminde değil de, onu söyleyebilmeye özen gösterilmelidir. (PLS:44). Palmer bu konuda, kulak eğitimi, sesleri çıkarabilme ve yüz hareketleri için özel çalışmalar önermektedir. (PLS:45-7). Üçüncü olarak, biz duyduklarımızı ayrı ayrı irdelemeden ve neyin ne olduğunu düşünmeden anlayabilme yetisine ulaşmalıyız. (PLS:50). Bunun başarılabilmesi için, Palmer tarafından uygun çalışma biçimleri önerilmektedir. (PLS:50).

(2)Alışkanlık Edinme ve Benimseme? Dile egemen olmada alışkanlık kazanmanın önemi, Palmer tarafından özellikle vurgulanmaktadır. Yöneleme, otomatikleşme için gereklidir; ama bu kimi zaman önceden kazanılmış belirli alışkanlıklardan yararlanarak çekici ve ilginç biçimlerde yapılmalıdır. Çeşitli yinelemeler. Palmer'ın sık sık kullandığı "değiştirme masaları"ndan yararlanılarak başarılabilir. Bir kez temel örnekler ezberlenince, öğrenci, yabancı dilde yeni örnekler üretebilir duruma gelir.

(3)Doğruluk. Bu, "belirli bir ölçü, ya da örneğe uymak" olarak tanımlanmaktadır. (PLS:61). Dilde doğruluk, ya da yanlışlığın olacağı kesimler şunlardır: sesler, vurgu ve uyum, akılcılık, heceleme, tümce-kurma, çekimler ve anlamlar. (PLS:63-4) Öğretmenin doğruluğunu güvenceye almada yol gösterici ilke şudur: öğrenci kendisinden beklenen doğruluğa ya da bu aşamaya varıncaya dek, onun yanlış yapmasına yol açacak durumlarla karşılaşmasına engel olun. Bunu başaracak olan, iyi bir dilbilimi ve özel bir uygulama bilgisine sahip olmaktır.

(4)Dereceleme. Bilinenden bilinmeyene doğru, herbirinin bir sonrakine hazırlık olacağı kolay aşamalar yoluyla yapılabilir. (PLS:67). Bu, hem yazımsal, hem de sözsöz materyalin dağılımı ve sunuluşunda uygulanacaktır. Böyle bir materyali sıralamada temel ölçü, "yararlılık"tır. Palmer, "İyi düzenlenmiş bir dil kursundaki sözcükler, daha çok yararlı olanlar, daha az yararlı olanlardan önce öğrenilecek biçimde düzenlenmelidir" diyerek, bu konudaki görüşünü açıklamaktadır. (PLS:67). Bir sözcüğün yararlılığı, anlamına ve bir tümce, yapıcı özelliğine bağlı olarak

belirlenmelidir. Derecelemenin büyük bir değeri vardır. Çünkü, aşağıdaki bağımlı kurallara da gösterildiği gibi, ana dil öğreniminin tüm basamaklarında başvurulması her bakımdan iyidir: "Gözlerden önce kulaklar." "Üretimden önce birikim." "Okumadan önce sözlü yineleme." "Uzun süreli kullanıma dayalı olmadan önce kısa süreli kullanıma dayalı olma." "Bireysel çalışmadan önce öbek çalışması." "Değişik konulara çalışmadan önce alıştırmaya çalışmaları yapmak."

(5)Oran.Oranlama, aşağıdakilere gerekli sürede özen gösterme anlamına gelmektedir: dil kullanımındaki dört temel beceri; uygulamalı dilbiliminin tüm dalları (sesbilim, yazım, sözcük-yapımı, tümce-yapımı ve anlambilim); sözcük seçiminde konuya uygunluk; yararlı uygulama türlerinin tümü. (PLS:79-80).

(6)Açıklık. Bu, kuraldan önce örneğe dayalı öğretim anlamına gelmektedir. "Örnek, çok örnek, birbirini izleyen birikimli örnek ve bireysel ilgiyi dikkate alarak seçilen örnekler kullanarak açıklık ilkesini yerine getirin." (PLS:86).

(7) İlgi, başarılı öğrenim için kesinlikle gereklidir. Ancak, öğretimin kalitesi, bu nedenden dolayı eziyet çekmemelidir. Palmer, ilgiyi artıran altı etmeni şöyle sıralamaktadır (PLS:91 fi): şaşkınlığı ortadan kaldırmak, başarı duygusu, rekabet, oyun türünde alıştırmaya, öğretmen ve öğrenci arasında iyi bir ilişki ve çeşitlilik.

(8)Akılcı bir gelişim düzeni önemlidir: öğretmen, ilgilenilmesi gerekli bir dilin çeşitli yönleri ve dallarının bulunduğu düzeni oluşturmalıdır. Bu noktada, her zaman açık bir biçimde çözümlenemeyen, bazı hoşu gitmeyen sorular ortaya çıkar. İşte bu sorulardan birkaçı: Yazılı örnek çalışması mı, konuşmaya dayalı örnek çalışması mı önce gelmeli? Düzenli kulak-egitimi ve sesleme çalışmalarıyla mı işe başlayalım? Fonetik yazılı kabul mü, yoksa redmi edelim? İlk aşamalarda ses ahengini (intonation) öğretmemiz gerekir mi? Sözcükler mi yoksa tümceler mi öncelikle ele alınacak? İlk aşamalarda, kuralsız durumlar üzerinde duralım mı, yoksa ele almalıyım mı? Hedef, akılcılığa hemen mi yoksa aşama aşama ulaşmak mıdır? Gramer-çeviri geleniği, bu sorunları çağdaş eğilimlerin değişik biçimde çözüyordu: İki karşıt gelişim aşağıdaki gibi olmaktadır:

Eski Düzen

Geleneğe Bağlı

Önce, "Sözlük-sözcüklerini" tümcelere dönüştürmenin nasıl olduğunu öğrenin (örneğin, etymonts into ergons).

İkinci olarak, tümcelerin genel yapısını öğrenin. Bu, temelde, okuma ve çeviri alıştırmalarıyla yapılacaktır.

Üçüncü olarak, dilin düzensiz (kural dışı) ya da idiomatik özelliklerini ezberleyin.

Son olarak, (gerekirse) sesli okuma ve konuşma dersleri yoluyla, dil hakkındaki "göz-bilgisi"ni "Kulak-bilgisi"ne çevirin.

Çağdaş Düzen

Ruhbilim'e Bağlı

Önce hem ayrı, hem de birleşik biçimde, yabancı sesleri ve tonları tanıyıp, onları çıkarmada yeterli olun.

İkinci olarak, (irdeleme yada birleştirme olmaksızın) öğretmen ya da kurs düzenleyicisine özellikle bu amaç için seçilmiş birçok tam tümceyi ezberleyin.

Üçüncü olarak, öğretmen ya da kurs düzenleyicisince bu amaç için özel olarak seçilmiş "verilen tümce yapılarından (hem düzenli, hem de düzensiz) yararlanarak tümce türlerinin tümünü yapmayı öğrenin.

Son olarak, "sözlük-sözcükleri"nin tümcelere nasıl çevrildiğini öğrenin.

Palmer, "tüm deneyimlerimiz, sağ tarafta vurgulanmış olan ifadeleri en kesin biçimde onaylamamıza neden olmaktadır" demektedir. (PLS:105). Ona göre, "akılcı bir gelişim düzeni, yalnız yararlı ve istenilen sonuçları hızlı bir biçimde sağlamayacak; aynı zamanda, doğru biçimdeki dil-alışkanlıklarının oluşumuna yol açacak ve yabancı dili tam anlamıyla kullanmak için "sürekli bir sonuç olarak "kapasiteyi temin edecektir." (PLS:107).

Özel İlkeler

Çağdaş dil öğretiminin gereği olarak yukarıda vurgulanan genel özellikler, iyi düşünülmüş bir yöntemin açıklanmasıdır. Dilbilim ve ruhbilim, daha önce belirtilmiş

olan tüm ilkeleri birlikte kapsamaktadırlar. Şu anda konu edilen "özel ilkeler", Palmer'ın son açıklamalarıdır ve dilbilimin, ruhbilimin ve özellikle çocuk ruhbiliminin etkilerini daha açık biçimde göstermektedirler. Bunlar, "Dillerin Bilimsel Olarak Çalışılması ve Öğretimi" adlı kitapta ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır.

(1) Ayırım (SSTL:72) Bilinçli olarak çalışmanın ilk döneminde, birbirine karıştırma ve yanlış anlamaları önüne geçebilmek için; sesbilim, yazım kuralları, sözcük hakkında bilgi, anlambilim ve dilin tümcelerini oluşturma özellikleri, birbirinden ayrılıp ayrı ayrı çalışılmalıdır. Bilinçli çalışmanın daha sonraki döneminde, yarı bilinçli çalışma aşamasında, böyle bir ayırım ne olasıdır, ne de istenilen bir şeydir. (SSTL:72). Tümcelerin bütün olarak ezberlendiği ve dil ile ilişkinin kurulmasının ardından, nelerin öğrenilmiş olduğu ve yapıların irdelenmesi gerekli olur. Bütün olarak öğrenme döneminde, güçlükler, genellikle, birbirine karıştırılan ifadeler ya da yanlış anlamalar yüzünden ortaya çıkar. Ayrı ayrı çalışma, bunu önleyici ilk çare olarak önerilmektedir.

(2) Aktif olarak çalışmadan önce pasif biçimde özümseme. Bu ilke, ilk dil öğreniminin ruhbilimsel olarak ele alınışında geçerlidir. Küçük çocuk, büyük ölçüde dil materyalini aklında biriktirip, onları pasif olarak algıladığı "kuluçka dönemi"nden sonra, kendi ana dilini konuşmaya başlar. Aynı yöntem, yabancı dillere çalışmada, daha gelişkinler için de yararlı bir biçimde kullanılabilir. (SSTL:75). Bu nedenle, "doğal temel"e dayalı olarak hazırlanmış tüm yöntemlerin gerekli ilkelerinden birinin, öğrenci dil materyalini pasif biçimde öğrenmenin tüm olanaklarını elde edinceye dek, bu materyalin aktif üretiminin ne umulması, ne de bu konuda cesaret verilmesi kuralını önereceğiz. Eğer bu ilke geçerliyse, o zaman, günümüzdeki öğretimin büyük bölümü, doğal yasayı çiğnemektedir: (SSTL:77). Buna göre, çalışma sırası şöyle olacaktır: önce dinleme, sonra konuşma: önce okuma, sonra yazma.

(3) "Anlama"nın yolları. Palmer, "anlama" terimiyle, "anlam taşıma" demek istemektedir. Verilen bir parçanın anlamını öğrenciye öğretmenin, ya da onu anlamasını sağlamanın dört yolu vardır: (a) İlgili materyal ile. Örneğin, parça yardımıyla anlamı açıklama; (b) Çeviri ile. Örneğin, parçayı ana dil yardımıyla

açıklama; (c)Tanımlama ile. Örneğin, parçayı bölüm bölüm açıklama yoluyla; (d) Parçanın bölümlerinin kullanılış biçimlerini verme yoluyla. Örneğin, bir tümcenin, bir yapının parçadaki kullanılış biçimini vererek. (SSTL:77). Parçayı anlamının dört yolunu uygulamanın ayrı ayrı biçimleri, ya da sırası vardır. (SSTL:78 ff).

Bu kullanılış biçimini vermede Palmer'ın vurguladığı önemli nokta, çeviri'yi anlamı verme (semanticizing) yolu olarak savunmasıdır. Aşağıdakiler, onun öne sürdüğü nedenlerdir.

(a) "Çeviri, anlamı vermede, Tanımlama'dan ve kullanılış biçimini vermekten daha kestirme bir yoldur. "Ancak, açıklamayı şöyle sürdürür: "Verilecek yabancı sözcük, kuşkulu olarak bilindiğinde ya da sözcüğün kullanılış anlamı bilinmediğinde, çeviri yerine tanımlama'dan yararlanmak daha sağlıklıdır; verilecek sözcüğün anlam olarak karşılığı bilinmiyorsa, o zaman, biz tekrar tanımlama'ya başvurmalıyız." (SSTL:91). Kuşkusuz, Palmer, tüm olası kuşkulardan arınmayı güvence altına aldığı oranda, ana dilde yapılan bir tanımlamanın geniş anlamda ele alındığı zaman en iyi çeviri türü olduğunu sanmaktadır.

(b)"Parçaların anlamını veren bir araç olarak çeviri'yi dışlama, ekonomik ve doğal olmayan bir ilkedir." (SSTL:93). Gerçekten, yabancı bir dilde bilinmeyen bir parçayla ne zaman karşılaşılırsa karşılaşılın, çeviri kaçınılmaz olur. Öğrenci tarafından özen gösterilecek temel olgu, ana dilde ve yabancı dilde ayrılmış olan parçalar arasındaki karşılıkları (equivalents) bulmadan kaçınmak olmalıdır. İyi çeviri, genellikle daha geniş parçaların anlamsal karşılıklarını gerektirir.

Palmer'ın anlamı verme işi olarak çeviri'yi yeniden-ele alma lehindeki güçlü isteğine karşın, onun, sorunu dengeli bir biçimde işleyişi, kendisini zamana göre değişen bir davranışa (relativism) yöneltmektedir. Açıkça vurgulanmaktadır ki, "hiç bir güç ve kesin kural, parçaların anlamlarını verebilmek için benimsenemez: her biri, zaman ve yerine göre, bir başkasına üstün gelebilir." (SSTL:100).

(4) Ezberlemek (catenizing). "Ezberlemek, tüm dil çalışmalarının temelidir çünkü, herhangi bir birey tarafından söylenen ya da yazılan her tümce, ya bütünüyle ezberlenmiştir, ya da (bilinçli veya yarı bilinçli olarak) bir ara bir bölümü ezberlenmiş olan daha küçük parçaların bütünleştirilmesiyle oluşmuştur. "İlk iş,

"denen terim ile, bütünüyle ezberlenmiş olan tüm parçaları; "ikinci iş" dediğimiz terim ile de öğrenci tarafından oluşturulmuş, ya da "ilk iş" yoluyla elde edilmiş parçaları demek istiyoruz." (SSTL:103).

Ezbere dayalı büyük güveni, iki olgu için haklı görmekteyiz:

(a) "Öğrencinin gelişimi, yalnızca onun anlama ve aktarıcı biçimde tümece üretme kapasitesi ile ölçülebilir... Çağdaş ruhbilimciler, "tam kuram"a eğilim göstermekte ve belirli bir "zincir" in halka halka ezberlenmesindenense, tamamının ezberlenmesiyle daha hızlı bir biçimde ezberlenebilir olduğunu gösteren veriler ortaya koyabilmektedirler." (SSTL:103).

(b) İma yoluyla (yazımsal kuram aracılığıyla), ikinci işi uygulamaktan çok, "tam parçalar"ı öğrenmede daha belirgin yararlar vardır. Öncelikle, yanlış yapma olasılığının tümü ortadan kaldırılır. Çünkü doğru yapı doğrudan doğruya ortaya konur. İkinci olarak, öğrenci, ağır ve belirsiz bir hesabın yükünden kurtarılır. Üçüncüsü, o yolla öğrenilmiş olanın hemen kullanılır olduğu, kanıta gerek kalmadan, doğru olur.

Palmer tarafından ezbere verilen önem ve ağırlık tam anlamıyla doğru iken, çağdaş okuyucu, onun, günümüzün belirli dilbilim okullarınca vurgulanan, dilin üretimsel yönlerini ve konuşmanın yaratıcı yönünü yadsıdığı düşüncesine yöneltmemelidir. Palmer, dili kullanmadaki başlangıç noktasının, kendisinin "dönüşümler" (conversions) dediği daha geniş "bileşimler ve üretimler" için temel olacak olan kimi temel materyallerin, sözcüklerin ve yazımsal örneklerin otomatik duruma getirilmiş kullanımı olduğuna inanıyordu.

Palmer'ın Katkısının Değerlendirilişi

Palmer'ın görüşlerinin bu kısa özetinden sonra, onun dil öğretim yöntemibilimine olan katkısının eşsiz önemi konusunda kuşku olamaz. Gelişme izlenceleri önermede denge ve ölçülülüğün güzel anlamını korurken, Palmer, Sweet ve Jespersen'in başarılarının da ötesine ulaştı. Onun çağdaş uygulamalı dilbiliminin olgun görüşlerine yakınlığı çarpıcıdır.

Aşağıdaki alındı, Palmer'ın düşüncesini özetler gibi görünmektedir:

"Kulağımızı kullanmadan önce gözümüzü kullanırız; konuşmaya zaman ayırmadan önce yazmaya ayırırız; seslememeyi öğretmeden önce okumayı öğretiriz;

örneklere çalışmadan önce kurallara çalışırız; nitelik üzerinde durmadan, nicelik üzerinde dururuz; bunların tümünde yanlışımız, dil gerçeklerine karşı çıkmamızdır. Dil, herşeyden önce, "konuşma"dır-ağızdan kulağa doğrudan aktarılan ve konuşma organlarının otomatik tepkilerince çıkarılan sesler dizgesidir (a system of sounds). Bu otomatik tepkilerin işlevi, konuşucunun dilsel alışkanlıklarına bağlıdır ve bu, önde gelsi gereken bu alışkanlıkların kazanılmasıdır. Bu nedenle, sözlü ifade sesleme ve yazımı öğretmede etkili olabilmek için şunları oluşturmaya çalışmalıyız: (1) Okumayı öğrenmeden önce, sesleri doğrudan doğruya anlam ile, anlamı doğrudan doğruya seslerle birleştirmenin ruhbilimsel alışkanlıkları. (2)Yazmayı öğrenmeden önce, iyi seslemenin-sesleri ve sözcükleri iyi çıkarmanın-bedensel alışkanlıkları. (3)Yazım kurallarını öğrenmeden önce, sözcük ve tümce yapılarının yazımsal alışkanlıkları. Daha sonra, sözlü ifadedeki etkililik, sesleme ve yazım, okuma ve yazmada etkililiğe yol açacak ve de yalnızca okuma ve yazmanın yapmış olabileceğinden daha derin biçimde ekin ile bağlantı kuracaktır.

Bununla birlikte, bu satırların yazarı, Palmer değildir. Ama bunları bir nesil sonra yazan bir uygulamalı dilbilimcidir. (Delattre 1947:243). Ancak, Palmer, otuz yıl önce olsa bile, bu görüşleri onaylamış ve böyle bir yazının altına imzasını koymuş olabilirdi. Günümüz yöntembilimcilerinin çoğu gibi, O'da, temelde aynı görüşlere sahipti; bugün kullandığımız sözcükleri aynı anlamda kullandı (ama bazıları için kendi ürettiği yeni ifadelerden yararlandı).

Palmer'ın "Yöntemsel" kavramındaki değerler, kolayca incelenebilir. Genel olarak son zamanlarda "interdisciplinary approach" denen, birbiriyle yakından ilgili üçlü'den (dilbilim, ruhbilim ve çocuk ruhbilimi) elde edilen verilere dayalı olarak, dil öğretiminin bilimsel yöntemini oluşturmaya çaba gösterişini oldukça başarılı olarak kabul edebiliriz. Palmer'ın çağdaş bilimsel eğilimlere olan tavrını, yalnızca dilin gerçekten bilimsel tanımlaması için olan istekleriyle değil, aynı zamanda, o dönemlerde kabul edilmiş olan öğrenim psikolojisinin denenmiş ilkeleri, daha açıkçası, konuşma psikolojisiyle ilgili kimi gerekli görüş olarak düşünülmüş olanları kendi yararına kullanımıyla ortaya koymuştur.

Özellikle hem biçimsel-yazımsal yönteminin hem de doğrudan (direct) yöntemin kesin yorumunun dengeli bir eleştirisini bulabiliriz. Dilin, bütün olarak

öğrenilecek yapılar dizgesi olduğunu görmüştür. Bu nedenle de, dilin yaratıcı yanını kullanmadan önce, temel örnekleri çok iyi biçimde öğrenme ilkesi üzerinde durmuştur. Son olarak, özellikle onun yönetime ilişkin iki yazısında, kendisi tarafından geliştirilmiş olan yabancı dil öğretiminin genel ve özel ilkelerinin tümü, bugün için bile yararlıdır.

Doğal olarak, Palmer'in öne sürdüğü ilkelerin birkaç karşı çıkılacak yönü vardır. Önce, Sweet, Jespersen, De Saussure ve d'Ardenne de ha başkalarının çalışmalarıyla bir yakınlığı olsa bile, onun dilbilimsel çalışmalarındaki belirli gariplikler, kendi başına buyruk bir dilci olarak çalışma eğilimi nedeniyle olmuş olabilir.

İkincisi, dilin bilinçli ya da yarı bilinçli olarak kavranmasıyla ilgili görüşlerde birkaç karanlık nokta kalmaktadır. Palmer'in görüşü, dili kazanım sonucuyla, yani kendi içindeki bütünlüğü (dilinin tümünü) kazanma gelişimiyle değil de, sözlü konuşmaların otomatik duruma gelişiyle eş anlamlı olabilir.

Özetle, Harold E. Palmer, haklı olarak, çağımızın ilk yarısının en büyük yöntembilimcilerinden biri diye adlandırılabilir. Görüşlerinin çoğu-kimi zaman onaylanmadan-çağdaş uygulamalı dilbiliminde yer ve önemini yitirmeyen kazançlar olmuştur.

YARARLANILAN KAYNAK

Titone-Renzo., **Teaching Foreign Languages-An Historical Sketch**. Washington, D.C.:Georgetown University Press, 1968.